

Innovatief Onderwijs Amsterdam

Innovatief Onderwijs Amsterdam is een uitgave van BBO | 2016

Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam.
Het BBO is de vereniging van schoolbesturen
van het primair onderwijs en het speciaal
onderwijs te Amsterdam.

12

Profiteren van
elkaars kwaliteiten:
brede inzet op ICT

18

Ouderbetrokkenheid
en IPC, een ideale
combinatie

4

Leren experimenteren
in het Kleuterlab

8

Het VierTaal Concept

24

St. Henricus: SlimFit

... ook bij ons in
Amsterdam: de sportiefste
school van Nederland

22

De flexibilisering van
schooltijden: meer
dan een experiment!

10

20

21st Century Skills:
Steeds meer innovatie
op Amsterdamse
scholen.

26

Onderzoekend leren op de Zuidas

14

Spring High! van tien tot zestien
jaar onder één dak

Twee kleuters zijn intensief bezig met een houten knikkerbaan. De knikker rolt naar beneden, maar valt voor de volgende helling stil. "Hoe kan dat nou?" vragen de jongens zich af. Ze schuiven met de elementen, maar de knikker blijft liggen op hetzelfde punt. "Is de knikker misschien te groot?" vraagt een van hen. Dat kan niet, want hij rolt wel door de baan heen. Ze testen verschillende oplossingen. Dan valt het kwartje: wanneer de knikker met een grotere snelheid door de eerste baan rolt, is ook de volgende helling geen probleem. "Aha!" Het eerste obstakel is overwonnen. Met zichtbare trots bouwen de twee verder.

Leren experimenteren in het Kleuterlab

“Lukt het niet? Dan staan er klasgenootjes klaar die het wel willen uitleggen.

L

Leerrijke omgeving Of bestuurder van Sirius Mariet Brouwers en projectleider Melina Fleurke trots zijn op hun Kleuterlabs hoeft je hen niet te vragen. Vol enthousiasme vertellen ze over het resultaat van de bijzondere samenwerking tussen Stichting Sirius, de Pabo Hogeschool van Amsterdam en de Universitaire Pabo van Amsterdam. Alle partijen waren van mening dat er in het onderwijs meer gedaan moet worden

met de kleuterbouw. Bij Sirius, met scholen in Zuidoost, startte de uitwerking daarvan met inspiratietheetjes: vier keer per jaar vrijwillig een uurtje praten over en experimenteren met Wetenschap en Techniek. Het begon met een tiental deelnemers, maar de theetjes worden tegenwoordig bezocht door ruim dertig leerkrachten die maar al te graag meedenken. Het enthousiasme werkt aanstekelijk. Met het voorbeeld van onderzoekslaboratoria voor bovenbouwklassen in gedachten, was het voor Sirius duidelijk: dat gaan we ook doen voor kleuters! In de onderbouw is daarom begonnen met ontwerpend en

“Staat het Kleuterlab op het kiesbord? Dan wordt

ontdekkend leren. Dit schooljaar is in alle scholen van Sirius een Kleuterlab opgezet en zijn alle onderbouwleerkrachten hiervoor geschoold. Leerrijke omgevingen, waar jonge kinderen leren aan de hand van vrij en verkennend onderzoeken en door al hun zintuigen te gebruiken. Het is overal mogelijk, want je kunt de labs opzetten in een speciaal lokaal, of in de hoeken van je eigen klaslokaal. Inmiddels is Sirius gestart met de introductie van Middenbouwlabs. Zo trekt de stichting deze lijn door voor al haar leerlingen.

Zelf aan de slag gaan Een belangrijk gegeven van de Kleuterlabs is dat de materialen de kinderen uitnodigen om echt zelf aan de slag te gaan en na te denken. “De juf of meester legt alleen de basisregels uit. Opruimen wanneer je klaar bent, twee kinderen per activiteit, voorzichtig zijn als je werkt met glas. Verder observeert de leerkracht en stelt ze vragen die de kleuters stimuleren om na te denken, zoals ‘wat voel je?’ of ‘waar smaakt het naar?’”, zegt Melina Fleurke. In het Kleuterlab is al goed te zien hoe vraagstukken worden aangepakt. Het ene meisje begint gelijk met bouwen en test pas of alles werkt als ze klaar is, het andere meisje bouwt beetje bij beetje en test ieder onderdeel apart. Dat verschil in aanpak komt natuurlijk niet alleen voor in het lab, maar ook bij andere taken. Hoe komt het bijvoorbeeld dat een kind de rekentaak nog niet af heeft? Het observeren in het Kleuterlab geeft de leerkracht de mogelijkheid om beter te sturen in de ontwikkeling. En de reactie van de leerkrachten? “We willen niet meer zonder!”

Ontdekken is leuk Bij de kleuters is het lab een succes. Op de scholen waar hoeken zijn ingericht in het lokaal, zitten die standaard vol. Staat het Kleuterlab op het kiesbord? Dan wordt er direct voor gekozen. Kleuters zijn van nature nieuwsgierig en kunnen volop experimenteren met de materialen. Ze formuleren uit zichzelf allerlei hypothesen, toetsen hun theorieën en vinden door het ontdekken allerlei goede oplossingen. En lukt het niet? Dan staan er klasgenootjes klaar die het wel uit willen leggen. Alleen werken, samenwerken, alles komt in het Kleuterlab naar voren. En misschien nog wel het belangrijkste voor de kleuters: ontdekken is leuk!

“Wij zijn bouwvakkers, want wij werken met echt cement!” zegt een van de meisjes, terwijl ze met een troffel het cement op een baksteen smeert. Ook de andere kinderen worden nieuwsgierig. “Kunnen we ruilen?” vraagt een jongetje dat erbij komt staan. Het meisje antwoordt hem resoluut. “Nee! Wij zijn hier mee bezig.” Hun juf is verbaasd, want het meisje is in de klas stil en teruggetrokken. In het Kleuterlab neemt ze meteen het initiatief. Met de vrijheid die ze daar heeft om zelf te ontdekken, ziet de juf haar uit haar schulp kruipen. Een mooi resultaat!

er direct voor gekozen!”